

Document	Beoordeling rapportage en Archeologisch Advies	
Plangebied	Kerkweg tussen 3 en 9, Oosterland, gemeente Hollands Kroon	
Adviesnummer	21228	
Archisnummer	5116408100	
Opsteller	A.S. de Groot (archeoloog) & M.H. Bartels (senior archeoloog)	
Datum	06-10-2021	

Advies	Verwerken opmerkingen. IVO – Overig (Proefsleuvenonderzoek) (kosten initiatiefnemer)	
Vervoltraject	Archeologie West-Friesland verzoekt om spoedig overleg te plegen met de initiatiefnemer om verdere stappen door te nemen. M.H. Bartels (senior archeoloog) [REDACTED]	

Beoordeling rapportage en Archeologisch Advies

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Hollands Kroon (contactpersoon: mevr. A. Zwaag) is het archeologisch onderzoek beoordeeld dat in september 2021 is uitgevoerd door Archeologenbureau Argo. Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd vanwege de voorgenomen bouw van een woning tussen Kerkweg 3 en 9 in Oosterland, gemeente Hollands Kroon. Het bureauonderzoek heeft de titel: "Archeologisch bureauonderzoek Kerkweg ongenummerd (tussen 3 en 9) te Oosterland, gemeente Hollands Kroon".¹

2. Beleidskaart Archeologie en Bestemmingsplan

In het bureauonderzoek is de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Hollands Kroon, onderdeel van de Beleidsnota Archeologie uit 2013², aangehaald. Er wordt echter foutief gesteld dat het plangebied in een zone van categorie 2 ligt. Hierbij zou rekening moeten worden gehouden met archeologie bij ingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 40 cm. Op de Beleidskaart Archeologie is te zien dat het plangebied in werkelijkheid binnen een zone met een vrijstellingsgrens van 500 m² en een dieptegrens van 40 cm valt (blauw op afb. 2). De beleidskaart uit 2013 is niet vastgesteld door de Gemeente Hollands Kroon.

¹ Baggerman 2021.

² Cultuurcompagnie Noord-Holland 2013.

Afbeelding 1. Ligging plangebied op recente luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. De ligging van het plangebied op de beleidskaart archeologie van de gemeente Hollands Kroon.

De zones met een vermeende hoge of zeer hoge archeologische waarde (rood en groen op afb. 2) hebben een dubbelbestemming archeologisch waardevol gebied gekregen in het vigerend 'Bestemmingsplan Oosterland' (vastgesteld 18-09-2008).³ Het plangebied valt buiten deze zones, maar tussen Kerkweg 3 en 9 is in het bestemmingsplan wel een 'wijzigingsbevoegdheid 2' opgenomen. Hierbinnen is een bouwvlak aanwezig waar een woning mag worden gebouwd na wijziging.

Voor de gebieden met een wijzigingsbevoegdheid is in 2007 al een bureauonderzoek uitgevoerd door De Steekproef (Archisnummer 2171223100), uitgezonderd van de locatie aan de zuidzijde van de Kerkweg.⁴ In het bestemmingsplan staat aangegeven dat het aspect archeologie voor het terrein aan de Kerkweg nog dient te worden meegewogen bij toepassing van de wijzigingsbevoegdheid. Dit is nu aan de orde. De wijzigingsbevoegdheid maakt het ook mogelijk om de bestemming 'archeologisch waardevol gebied' aan gronden toe te kennen.

3. Beoordeling rapportage

Het bureauonderzoek is adequaat uitgevoerd. Het in hoofdstuk 3 geformuleerde advies wordt niet overgenomen door de adviseur van de gemeente. De belangrijkste opmerkingen per pagina volgen hieronder:

Pagina 2 (colofon):

Deskundige namens bevoegde overheid: M.H. Bartels.

Pagina 9-10 (2.4 Bewoningsgeschiedenis & 2.5 Historische kaarten):

De kaart van Jan van Scorel uit 1552 (afb. 3) kan worden toegevoegd om de hoge archeologische waarde van het plangebied te onderstrepen. Op de kaart is het dorp Oosterland afgebeeld. Rondom de kerk staan verschillende baksteen huizen ingetekend.

Daarnaast dient te worden aangehaald dat het plangebied vlakbij de Michaëlkerk van Oosterland ligt. De historie en archeologie van deze kerk is bijvoorbeeld recent nog beschreven in het rapport over de Sixtuskerk in Den Burg.⁵ De kerk van Oosterland is uitzonderlijk groot en voor het overgrote deel opgetrokken uit tufsteen. Bij opgravingen in de kerk in 1986, 1991 en 1992 zijn verschillende graven blootgelegd en zijn er sporen van de oudere houtbouw fase aangetroffen. Een graf onder de tufstenen toren is in 1991 op basis van C¹⁴-onderzoek gedateerd op 950 – 1074.

Pagina 12 (2.6.2 Onderzoeken en vondsten):

De beschrijving van het onderzoek dat in 2020 is uitgevoerd door Transect aan de Gemeenelandsweg 63 (Archisnummer 4883250100) kan worden uitgebreid. De locatie is namelijk vergelijkbaar met die van het plangebied. Ook deze locatie ligt op de keilembult van Oosterland, vlakbij de kerk en is op de kadastrale minuutkaart (voor een groot deel) onbebouwd. Tijdens het onderzoek in 2020 zijn veel middeleeuwse sporen aangetroffen (afb. 4). Daaronder bevonden zich onder andere twee huisplattegronden met een NO-ZW en N-Z oriëntatie. De sporen waren van goede kwaliteit. De bewoning dateert vermoedelijk uit de tijd dat de tufstenen Michaëlkerk is gebouwd (11de-12de eeuw) of mogelijk zelfs van daarvoor. De inhoud van de paalkuilen is bemonsterd ten behoeve van nadere datering. Het aardewerk dat is aangetroffen dateert uit de Vroege en Late Middeleeuwen.⁶ Het onderzoek wordt momenteel verder uitgewerkt.

³ NL.IMRO.19110000PCDOOostr081-.

⁴ Tulp 2007.

⁵ Bartels & Gerritsen 2021.

⁶ Hartog 2021.

Afbeelding 3. Uitsnede van de kaart van Jan van Scorel uit 1552 (collectie Nationaal Archief) met Oosterland binnen de zwarte cirkel.

Afbeelding 4. Aanleg van werkput 1 aan de Gemeenelandsweg 63 (bron: Transect b.v.).

Pagina 13 (3. Samenvatting en advies):

Het betreft hier een terrein met een hoge archeologische waarde. Op basis van de ligging vlakbij de middeleeuwse kerk en de aangetoonde archeologische resten in de nabije omgeving, is de kans op het aantreffen van archeologische sporen en vondsten hoog tot zeer hoog. Een verkennend booronderzoek is geen geschikte methode om deze resten op te sporen. Er zijn daarnaast momenteel geen aanwijzingen dat de bodem binnen het plangebied in het verleden ingrijpend verstoord is geraakt. Het perceel is lang onbebouwd geweest. Geadviseerd wordt daarom om, indien niet archeologie-vriendelijk wordt gebouwd, nader archeologisch onderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met een eventuele doorstart naar een definitief onderzoek (zie hieronder). Door een proefsleuvenonderzoek uit te voeren is gelijk meer duidelijk en kan onnodig onderzoek worden voorkomen.

4. Conclusie & advies

Het staat in de planning om een nieuwe woning te bouwen tussen Kerkweg 3 en 9 in Oosterland. Het plangebied heeft een hoge archeologische waarde. Op basis van de ligging vlakbij de middeleeuwse kerk en de aangetoonde archeologische resten in de nabije omgeving, is de kans op het aantreffen van archeologische sporen en vondsten hoog tot zeer hoog. Met name sporen uit de Middeleeuwen vallen binnen de archeologische verwachting. Een verkennend booronderzoek is niet geschikt om een middeleeuwse vindplaats op te sporen en zal hier naar verwachting weinig aanvullende informatie opleveren. Ingrijpende bodemverstoringen worden niet verwacht.

Vanuit het gemeentelijk beleid wordt allereerst geadviseerd om archeologie-vriendelijk te bouwen, dat wil zeggen de bodem niet te verstoren. Een **archeologie-vriendelijk bouwplan** kan worden getoetst door Archeologie West-Friesland en dient te worden goedgekeurd door de gemeente.

Een niet archeologie-vriendelijk bouwplan houdt in dat de huidige situatie van de bodem zal worden verstoord tijdens het bouwproces. Onder bodemverstoring wordt verstaan:

- het verwijderen van muurwerk uit de bodem, hier onder vallen ook funderingen en palen van de bestaande bebouwing vanaf de vrijstellingsdiepte gemeten vanaf het bestaande maaiveld van de archeologische vindplaats.
- vorstranden dieper dan 30 cm
- het aanbrengen van funderingspalen, damwanden, grondverbeteringen, groutankers etc.
- bodemsaneringen, tijdelijke uitplaatsing van vervuilde grond
- kelders, ondergrondse reservoirs, overmatige boringen voor diverse onderzoeken en bijvoorbeeld wkk installaties
- kruipruimtes
- vijvers/watercompensaties
- sloten en andere ingraven
- kabels en leiding-tracés vanaf maaiveld

Ligt het in de planning om één of meerdere van bovenstaande bodemverstoringen werkzaamheden tijdens het project uit te voeren, dan wordt het bouwproject als niet archeologie-vriendelijk geclassificeerd en dient nader archeologisch onderzoek in het kader van de AMZ-cyclus te worden uitgevoerd. Op basis van de geplande nieuwbouw en de hoge archeologische waarde dient dit onderzoek dan te bestaan uit een **Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven met een eventuele doorstart naar een definitief onderzoek**. Als leidraad voor het proefsleuvenonderzoek dient een Programma van Eisen te worden opgesteld dat vervolgens aan het bevoegd gezag ter goedkeuring wordt voorgelegd.

De kosten van een dergelijk onderzoek zijn, conform de Erfgoedwet (hoofdstuk 9 § 1), voor rekening van de initiatiefnemer.

Archeologie West-Friesland verzoekt om spoedig **overleg** te plegen met de projectontwikkelaar en/of koper om afspraken over het vervolgtraject te maken (M.H. Bartels, [REDACTED]).

5. Bronnen

Archis 3.0

Baggerman, M., 2021. Archeologisch bureauonderzoek Kerkweg ongenummerd (tussen 3 en 9) te Oosterland, gemeente Hollands Kroon. *Argo 306*. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Bartels, M.H. & S. Gerritsen, 2021. De galm van Sint Sixtus. Een uitwerking van de archeologische en bouwhistorische gegevens (1952-2020) van de Sixtus- of Burghkerk te Den Burg, Texel. *West-Friese Archeologische Notities 53*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

BügelHajema Adviseurs b.v., Bestemmingsplan Oosterland (vastgesteld op 18 september 2008), Gemeente Wieringen, projectnummer 269.00.03.01.01a, NL.IMRO.19110000PCDOOostrl081-, Leeuwarden.

Hartog, M., 2021. Oosterland, Gemeenelandsweg 63. In: *Archeologische Kroniek van Noord-Holland 2020*. Provincie Noord-Holland.

Nationaal Archief

Sarfatijk, H., 1992. Wieringen: Oosterland, in: *Archeologische Kroniek van Noord-Holland 1991 = Holland 24*, 344-346.

Tulp, C., Oosterland, Westerland (NH.). Een Archeologisch Bureauonderzoek. *Steekproefrapport 2007-09/11*. De Steekproef b.v., Zuidhorn.